

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS
LIETUVOS ENERGETIKOS INSTITUTAS

ANTONIO LUIS MIHI RAMIREZ

**SOCIALINIŲ IR EKONOMINIŲ VEIKSNIŲ ĮTAKA
TARPTAUTINĖS MIGRACIJOS SRAUTAMS TURTINGOSE IR
NETURTINGOSE ŠALYSE**

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, ekonomika (04S)

2016, Kaunas

Disertacija rengta 2014–2016 metais Kauno technologijos universiteto, Ekonomikos ir verslo fakultete, Vadybos katedroje.

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Vilmantė KUMPIKAITĖ-VALIŪNIENĖ (Kauno technologijos universitetas, socialiniai mokslai, ekonomika – 04S).

Ekonomikos mokslo srities disertacijos gynimo taryba:

Prof. dr. Daiva DUMČIUVIENĖ (Kauno technologijos universitetas, socialiniai mokslai, ekonomika – 04S) – **pirmininkė**;

Doc. dr. Jan BRZOZOWSKI (Krokuvos Ekonomikos universitetas, Lenkija, socialiniai mokslai, ekonomika – 04S);

Prof. habil. dr. Valentinas KLEVAS (Lietuvos energetikos institutas, socialiniai mokslai, ekonomika – 04S);

Prof. dr. Violeta PUKELIENĖ (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, ekonomika – 04S);

Prof. dr. Vytautas SNIEŠKA (Kauno technologijos universitetas, socialiniai mokslai, ekonomika – 04S).

Kalbos redaktorius

UAB „Synergium“

Disertacija bus ginama viešame Ekonomikos mokslo krypties disertacijos gynimo tarybos posėdyje 2016 m. rugsėjo 22 d. 10 val. Kauno technologijos universiteto disertacijų gynimo salėje.

Adresas: K. Donelaičio g. 73-403, 44249 Kaunas, Lietuva.

Tel. (+370) 37 300 042; faks. (+370) 37 324 144; el. paštas doktorantura@ktu.lt.

Disertacijos santrauka išsiųsta 2016 m. rugpjūčio 22 d.

Su disertacija galima susipažinti internetinėje svetainėje <http://ktu.edu> ir Kauno technologijos universiteto bibliotekoje (K. Donelaičio g. 20, 44239 Kaunas).

KAUNAS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
KLAIPĖDA UNIVERSITY
LITHUANIAN ENERGY INSTITUTE

ANTONIO LUIS MIHI RAMIREZ

**INFLUENCE OF SOCIO-ECONOMIC FACTORS ON THE
INTERNATIONAL MIGRATION FLOW IN RICH-POOR
COUNTRIES**

Summary of Doctoral Dissertation
Social Sciences, Economics (04S)

2016, Kaunas

Doctoral dissertation was prepared in Kaunas University of Technology, School of Economics and Business, Department of Management during the period of 2014–2016.

Scientific Supervisor:

Prof. Dr. Vilmantė KUMPIKAITĖ-VALIŪNIENĖ (Kaunas University of Technology, Social Sciences, Economics - 04S).

Dissertation Defence Board of Economics Science Field:

Prof. Dr. Daiva DUMČIUVIENĖ (Kaunas University of Technology, Social Sciences, Economics – 04S) – **chairwoman**;

Assist. prof. Dr. Jan BRZOZOWSKI (Cracow University of Economics, Poland, Social Sciences, Economics – 04S);

Prof. Dr. Habil. Valentinas KLEVAS (Lithuanian Energy Institute, Social Sciences, Economics – 04S);

Prof. Dr. Violeta PUKELIENĖ (Vytautas Magnus University, Social Sciences, Economics – 04S);

Prof. Dr. Vytautas SNIEŠKA (Kaunas University of Technology, Social Sciences, Economics – 04S).

Language Editor:

UAB “Synergium”

The official defence of the dissertation will be held at 10:00 a. m. on 22nd of September, 2016 at the public meeting of Dissertation Defence Board of the Council of Economics Science Field in the Dissertation Defence Hall at Kaunas University of Technology.

Address: K. Donelaičio St. 73-403, LT44029, Kaunas, Lithuania.

Tel. no. (+370) 37 30 00 42; fax (+370) 37 32 41 44, e-mail: doktorantura@ktu.lt.

Summary of doctoral dissertation was sent on 22nd of August, 2016.

The doctoral dissertation is available on the internet <http://ktu.edu> and at the library of Kaunas University of Technology (K. Donelaičio St. 20, LT44239 Kaunas, Lithuania).

ĮVADAS

Mokslinio tyrimo aktualumas

Gimstamumas, mirtingumas ir migracija yra trys esminiai demografiniai procesai, lemiantys gyventojų skaičiaus pokyčius. Skirtumas tarp gimusiųjų ir mirusiųjų sudaro natūralią gyventojų skaičiaus kaitą (t. y. natūralų augimą). Naujausi demografiniai procesai (Eurostato duomenimis) rodo nuolatinį natūralaus augimo nuosmukį daugumoje Europos Sąjungos (ES) valstybių. Nuo ekonominės krizės 2008 m. pradžios natūralus gyventojų prieaugis Europos Sąjungoje toliau krenta. Todėl, tarptautinės migracijos reikšmė gyventojų skaičiaus augimui ES yra neabejotina.

Fougère ir kt. (2005) ir Bonfanti (2015) atskleidė keletą rimtų iššūkių, su kuriais susidurs šiuolaikinės ekonomikos per ateinančius kelis dešimtmečius, pvz., asimetriniai demografiniai pokyčiai, vidaus ir išorės ekonominiai sukretimai, regioninė pajamų neligybė ir t. t.

Be to, yra daug problemų, susijusių su Europos gyventojų skaičiaus kitimo prognozėmis. Manoma, kad nepalankios demografinės tendencijos gali sukelti daug socialinių ir ekonominių problemų ateityje, pvz., darbo jėgos trūkumą, socialinės apsaugos sistemos žlugimą, išaugusį pažeidžiamų, pagyvenusių asmenų skaičių, vartojimo pokyčius, senėjančios visuomenės sveikatos priežiūrą (Bonin, Raffelhüschen ir Walliser, 2000; Fougère ir kt., 2005; Saraceno, 2010; Le Bihan, Martin, 2012) ir nepakankamą fiskalinį indėlį (Bonin *et al.*, 2000). Todėl tarptautinės migracijos reikšmė įgauna ypatingą reikšmę politinių bei demografinių problemų, su kuriomis Europos Sąjunga ir Europos Sąjungos politikai susidurs artimiausiais metais, kontekste. Castles ir Miller (1993, 2009) dvidešimtojo amžiaus pabaigą pavadino „migracijos amžiumi“. Per pastaruosius penkiolika naujojo amžiaus metų migracijos procesai net sustiprėjo. Iš tiesų, vien migracijos srautų dydis, kaip rodo duomenys, šį faktą tik patvirtina.

Tarptautinės migracijos svarba neabejotina, ypač kalbant apie imigracijos politikos kūrimą (Powell, 2014).

Ši disertacija apima tarptautinės migracijos procesų sudėtingumą ir tyrinėja jos įvairialypį pobūdį 28 Europos Sąjungos šalių kontekste, kur remiantis turtingų ir neturtingų ES šalių statistinių duomenų analize atsiskleidžiamas šių šalių heterogeniškumas.

Mokslinė problema

Siekiant integruoti defragmentuotus teorinius migracijos metodus, atskleisti ir geriau suprasti to paties laikotarpio migracijos procesų priežastis šioje disertacijoje didžiausias dėmesys skiriamas tarptautiniam šalių palyginimui.

Mokslinė problema formuluojama klausimu: ***Kokie socialiniai-ekonominiai veiksniai daro įtaką tarptautiniams migracijos srautams ir kaip šie veiksniai skiriasi neturtingose ir turtingose šalyse laikui bėgant?*** Problemos svarbą lemia tokie dalykai:

- Nepaisant klausimo svarbos, teoriniai tarptautinės migracijos aiškinimai, didžia dalimi tebėra fragmentuoti. Pasak Portes (1997), bandymas sukurti „didžiąją migracijos teoriją“ yra sunkiai įgyvendinama užduotis. Be to, mokslininkai susidūrė su „amorfine duomenų apie migraciją mase“ ir įvairiomis koncepcijomis, kurios iš esmės sprendžia tik tam tikrų nacionalinių valstybių problemas (Sanderson, Kentor, 2009).
- Apskritai, migracijos procesai yra labai sudėtingi ir sunkiai apibrėžiami. Be to, jie yra polimorfiniai (daugiaformiai ir daugialypiai) ir atsparūs formuluojant teorijas (Arango, 2000). Esmė ta, kad nors daug teorijų postuluojama pastaraisiais metais, jos nelabai išplėtė žinias šioje srityje (Arango, 2000). Šia prasme Portes ir Böröcz (1989) pabrėžė ypač dinamišką ir evoliucinį migracijos procesų pobūdį.
- Migracijos analizė paprastai įgauna atskirų, paprastai nesusijusių teorijų, modelių, koncepcijų ir empirinių apibendrinimų formą. Tačiau, jai trūksta kaupiamųjų indėlių sekos (Arango, 2000).
- Be to, mokslininkai teigia, kad iki šiol daugumai analitinių metodų, tiriančių migraciją, trūko daugiamatės perspektyvos (Hammar ir kt., 1997; King, 2002; Arango, 2004; Castles, 2008; Brettell, Hollifield, 2008; Favell, 2008; Samers, 2010; King, 2012).
- Taip pat, ekonomikos analizė paprastai lygina neturtingų ir turtingų šalių ekonomikas (Barro, Lee 2010). Šia prasme tarptautinė migracija gali būti suvokiama kaip dvejetainė ar dichotominė sistema skirtingų teorijų požiūriu, kurias teoriškai lengva suformuluoti (Myrdal, 1957; Streeten, 1993; Lee, 1966; King, 2002, 2012).
- Siekiant gauti labiau daugialypį (ir todėl tikresnį) migracijos srautų paveikslą, reikia atsižvelgti į sudėtingų migracijos procesų įvairialypę perspektyvą (Skeldon, 2011; Castagnone, 2011).
- Taip pat Jennissen (2004) pabrėžė, kad iš tikrųjų trūksta empirinių tyrimų, atspindinčių konkrečių rodiklių įtaką tarptautinei migracijai Europos mastu. Yra daug darbų, analizuojančių Europos migracijos procesus, tačiau arba jie ganėtinai seni (Zimmermann, 1995, 1996; Van der Gaag, Van Wissen, 1999; Hilderink ir kt., 2002; Jennissen, 2004), arba jie visi daugiausia dėmesio skiria konkreitiems migracijos aspektams, t. y. individualios šalies lygmenyje (Hatton, 2005; Starkas ir kt., 2009; Kowalska, Strielkowski, 2013), gerovės migracijai (Warin, Svaton, 2008; Prada, Roman, 2014), nelygybei ir santykiniam skurdui (Stark, Micevska ir Mycielski, 2009), imigrantų įtakos šalies darbo rinkai (Blanchard, Katzas, 1992) ir t.t.

Mokslinio tyrimo objektas

Šios disertacijos tyrimo objektas yra socialiniai ir ekonominiai tarptautinės migracijos veiksniai. Šie veiksniai yra analizuojami turtingų ir neturtingų ES šalių kontekste.

Darbo tikslas:

Kadangi tarptautinės migracijos teorijos atskleidžia skirtingus migracijai įtaką darančius veiksnius ir šalys gali skirtingai reaguoti į socialinių ir ekonominių sąlygų pokyčius, **šios disertacijos tikslas** yra atskleisti socialinių ir ekonominių veiksmų įtaką šiuolaikinės tarptautinės migracijos srautams turtingose ir neturtingose šalyse.

Darbo uždaviniai:

Siekiant disertacijos tikslo, suformuluoti trys uždaviniai:

1. Atlikus nuoseklią sisteminę įvairių migracijos teorinių požiūrių analizę, išskirti svarbiausius tarptautinės migracijos socialinius ir ekonominius veiksnius.
2. Sudaryti socialinių ir ekonominių veiksmų įtakos tarptautiniams migracijos srautams turtingose ir neturtingose šalyse vertinimo metodiką.
3. Ištirti socialinių ir ekonominių veiksmų įtaką tarptautinės migracijos srautams turtingose ir neturtingose šalyse visose 28 ES valstybėse.

Mokslinių tyrimų metodologija

Tyrimams naudojami šie metodai:

1. Sisteminė, loginė ir palyginamoji mokslinės literatūros tarptautinės migracijos srityje analizė. Veiksniai buvo atrinkti, integruojant skirtingus požiūrius, tokius kaip neoklasikinį požiūrį į migraciją; naujus požiūrius į migraciją; žmonių ir migracijos teorijas; tarptautinio judėjimo sprendimų teorijas.
2. Statistinių duomenų analizė ir interpretavimas: tyrimo metodika susideda iš statistinių panelinių duomenų analizės (taip pat žinomos, kaip longitudinalinės analizės). Šis metodas pasirinktas, kaip tinkamiausias migracijos procesų 28 Europos Sąjungos šalių mastu analizei, ir, savo ruožtu, leidžia padalinti imtį į dvi grupes: turtingas ir neturtingas šalis, atsižvelgiant į šalių gerovės lygį. Panelinių duomenų analizės metodas yra naudojamas, siekiant išgauti kuo daugiau informacijos, kuri yra turimų periodinių duomenų skerspjūviuose. Kitaip tariant, yra daug skirtingų atvejų arba dalyvių (šio tyrimo atveju, šalių), kurių skirtingi veiksniai arba kintamieji aprašomi per tam tikrą laikotarpį. Ekonomikos moksluose statistiniai duomenys dažnai naudojami, sprendžiant tam tikrų rodiklių pokyčius skirtingose šalyse per tam tikrą laiką. Iš esmės, tai reiškia, kad ji yra dviejų matmenų (skerspjūvių ir laiko) derinys. Trys skirtingi modelių tipai (specifikacijos) (BŽBS, fiksuoto poveikio ir atsitiktinio poveikio) buvo panaudoti empirinėje dalyje, kas leido pasirinkti teisingas modelių specifikacijas. Kai kuriais atvejais buvo pasirinkti fiksuoto poveikio (FE) modeliai, tačiau kai kuriais kitais

atvejais, atsitiktinio poveikio (RE) modeliai pasirodė esąs geresnis pasirinkimas. Panelinių duomenų analizės rezultatai paremia skirtingas migracijos teorijas, tarp jų, neoklasicizmo teoriją dvigubos rinkos teoriją, Keinso teoriją, Wallace ir kt. (1997) vartojimo teoriją, gravitacijos teoriją ir t.t.

3. Daugiakolinearumas testuojamas, naudojant infliacijos variacijos veiksnį, VIF.

4. Ekonometrinės modelio problemos taip pat buvo patikrintos keliais testais: infliacijos variacijos veiksnio; Wald; Pesaran; Wooldridge; Driscoll ir Kraay

5. Galiausiai, tinkamiausi statistinių duomenų analizės modeliai (BŽBS, fiksuoto poveikio, atsitiktinio poveikio) buvo atrinkti naudojant keletą tyrimų: Hausmano, Breusch ir Pagan Lagrangian daugiklio ir F testo.

Gautieji rezultatai leido išskirti ir patikrinti hipotezes ir pateikti praktines rekomendacijas.

Pagrindiniai rezultatai

Įvairių migracijos srautų šaltinių skaičius žymiai išaugo per pastaruosius dešimtmečius (King, 2012). Tokiomis aplinkybėmis tradicinės darbo rinkos priežastys, pateisinančios migraciją, neteko savo reikšmės. Dėl to tampa vis sunkiau paaiškinti šiuolaikinės tarptautinės migracijos srautus neoklasiškiniu požiūriu, pažymint pajamų skirtumą, kaip vienintelę priežastį, pateisinančią migracijos procesus (Kurekova, 2011). Todėl šioje disertacijoje naudojami skirtingi teoriniai požiūriai, siekiant išskirti aktualiausius socialinius - ekonominius tarptautinės migracijos veiksnius. Tuo tikslu, apžvelgta daugiau nei 300 skirtingų mokslinės literatūros šaltinių ir kruopščiai išanalizuota 14 skirtingų teorinių migracijos požiūrių. Be to, siekiant praturtinti disertaciją, buvo pasitelktos ir kitos teorijos, susijusios su migracija, tokios, kaip gravitacijos teorija (Kim, Cohen, 2010), Zipfo dėsniai, Ravensteino dėsniai, marksizmo teorija, lyčių studijos, rizikos plėtra, staigus migracijos augimas, grįžtamoji migracija, gerovės migracija (Warin, Svaton, 2008; Prada, Roman, 2014) ir kt.

Empirinis tyrimas atliktas šioje disertacijoje grindžiamas modeliu, kuris remiasi keliais atitinkamais ekonominiais ir socialiniais – ekonominiais kintamaisiais. Bendras modelis tinka didesnio migracijos srautų kintamumo (pvz. endogeninio kintamojo) paaiškinimui.

Siekiant iširti socialinių – ekonominių veiksnių įtaką tarptautinei migracijai, disertacijoje suformuluotos šešios pagrindinės hipotezės, kurios buvo empiriškai patikrintos abiem turtingų ir neturtingų šalių grupėms.

Skirtingų analizių rezultatai pateikti 1 lentelėje.

1 Lentelė. Įvairių analizių santrauka

Kintamasis	NETURTINGA	TURTINGA
Pajamos PPP pakoreguotos	Teigiamas	Neigiamas „išstūmimo efektas“
Ilgalaikė bedarbystė	Neigiamas **	Neigiamas ***
Ekonominė laisvė	Teigiamas*	Teigiamas
Nelygybė	Neigiamas	Teigiamas*
TUI	Neigiamas	Neigiamas*
Skurdo riba	Teigiamas	Neigiamas

Šiame darbe buvo suformuluotos šešias hipotezes, kurios buvo patvirtintos empiriškai. Šios prielaidos ir rezultatai gali būti apibendrinti taip:

- Ryšys tarp metinių grynųjų pajamų ir apytikrio migracijos lygio plius statistinė korekcija neturtingųjų šalių atveju buvo teigiamas. Tai gali būti aiškinama kaip silpna sąsaja su neoklasikinės ekonominės migracijos teorija. Turtingųjų šalių atveju šis ryšys buvo neigiamas. Tai gali būti interpretuojama kaip „išstūmimo efektas“ vykstantis darbo rinkoje ir atsirandantis dėl vietinės darbo jėgos savybių.
- Ilgalaikio nedarbo atveju, koeficientų įverčiai buvo statistiškai reikšmingi visuose įprastiniuose beveik visų modelių specifikacijų lygiuose. Tačiau verta paminėti, kad nedarbas yra svarbiausias ir didžiausią įtaką darantis kintamasis; nepriklausomai nuo modelio specifikacijos jis niekada nekeičia regresijos koeficiento ženklo, o tai rodo pačią šio kintamojo kaip migracijos veiksnio pasiūlos-stūmos prigimtį.
- Be to, ekonominė laisvė turi labai stiprų teigiamą poveikį tarptautinei neto migracijai, visose šalyse, nepriklausomai nuo to, kaip jos yra suskirstytos. Jos reikšmė pasirodė esanti didžiausia neturtingųjų šalių grupei, dėl jos labai aukšto regresijos koeficiento, rodančio, kad ypač neturtingųjų šalių grupėje ekonominė laisvė turėjo didesnę reikšmę nei turtingose šalyse.
- Nelygybės atveju rezultatai patvirtina teigiamą ryšį tarp nelygybės ir migracijos turtingose šalyse. Tačiau nelygybė daro neigiamą poveikį neto migracijos lygiui ir tai buvo patvirtinta neturtingųjų šalių atveju.
- Tiesioginės užsienio investicijos taip pat turi neigiamą poveikį tarptautinei migracijai.
- Galiausiai, kalbant apie skurdo ribą turtingose šalyse, rezultatai patvirtino skurdo kaip pasiūlos-stūmos faktoriaus vaidmenį. Skurdžių šalių atveju, tarp šių kintamųjų nustatytas neigiamas ryšys.

Disertacijos mokslinis naujumas ir teorinis reikšmingumas

1. Šiame darbe pristatoma išsami naujausios mokslinės literatūros apie tarptautinę migraciją analizė. Šia prasme atliktas nuoseklus ir sistemingas aktualiausių teorinių migracijos požiūrių vertinimas.
2. Socialiniai ir ekonominiai veiksniai empirinei analizei buvo išrinkti iš migracijos teorijų ir koncepcijų. Tačiau migracijos teorijose vyrauja skirtingi požiūriai: kai kurie veiksniai analizuojami iš mikroekonomikos ar makroekonomikos, sociologijos, geografijos ar kt. perspektyvų. Galima teigti, kad migracijos tyrimai yra fragmentiški.

Taigi, mokslinėje literatūroje apie migraciją šie veiksniai buvo analizuojami iš dalies. Pavyzdžiui, galima rasti atskirų tyrimų apie nedarbo poveikį konkrečioje šalyje, ar mokslinių tyrimų apie darbo užmokesčio įtaką imigracijai ir pan. Tačiau stokojama tyrimų, kuriuose migracija būtų vertinama naudojant atitinkamus veiksnius iš skirtingų teorinių perspektyvų. Šioje disertacijoje išskirti ir vertinimui pasirinkti veiksniai iš skirtingų išanalizuotų teorijų:

- Pajamos: neoklasicizmo ekonomikos teorija, Keynes ekonomikos teorija, Harris ir Todaro kaimo-miesto procesas, žmogiškojo kapitalo teorija, stūmimo-traukimo teorija.
  - Nedarbas: dvigubos rinkos teorija, Keynes ekonomikos teorija, elgesio migracijos teorija, stūmimo-traukimo teorija.
  - Ekonominė laisvė: stūmimo-traukimo teorija, žiedinio kaupiamąjo priežastinio ryšio teorija, motyvacijos teorija.
  - Nelygybė: neoklasicizmo ekonomikos teorija, Harris - Todaro kaimo - miesto procesas, žmogiškojo kapitalo teorija, žiedinio kaupiamąjo priežastinio ryšio teorija, pasaulio sistemų teorija.
  - Tiesioginės užsienio investicijos (TUI): tinklo migracijos teorija, migracijos sistemų teorija, pasaulio sistemų teorija.
  - Skurdo riba: žmogiškojo kapitalo teorija, naujosios ekonomikos darbo jėgos migracijos teorija, santykinio skurdo teorija.
3. Be to, iki šių dienų yra didžiulis trūkumas tyrimų apie socialinių ir ekonominių tarptautinių migrantų srautų veiksnius ne vienos šalies rėmuose, o jų grupėse, kaip kad, pavyzdžiui, visų Europos Sąjungos (28) šalių kontekste. Šioje disertacijoje migracijos srautai ir jiems įtaką darantys socialiniai ir ekonominiai veiksniai analizuojami ES (28) šalių kontekste, susikrstant jas į turtingas ir neturtingas šalis.
  4. Palyginti su esama literatūra, kurioje daugiausia naudojami skerspjūvio duomenys (Grogger, Hanson, 2011) ar duomenys apie atskiras šalis (Clark, Pearson, 2007), šiame empiriniame tyrime naudojama visapusiška kelių vietų (ES (28) šalių) ir keliolikos metų statistinių duomenų analizė. Tai iš tiesų leidžia tiksliau kontroliuoti specifinius paskirties šalių veiksnius, nustatant

įvairių veiksmų poveikį (pavyzdžiui, pajamų, nedarbo, pajamų nelygybės) vien tik paskirties šalies variacijoms laikui bėgant.

Praktinis disertacijos mokslinių tyrimų reikšmingumas

Disertacijoje atkreipiamas dėmesys į šiuolaikinės tarptautinės migracijos svarbą. Iš tiesų, daugybė Eurostato ir EBPO duomenų parodė, kad nuo XXI amžiaus pradžios, o ypač nuo 2008 metų ekonominės krizės, Europos Sąjungos gyventojų natūralus augimas ir toliau mažėjo. Taigi, tarptautinės migracijos svarba gyventojų skaičiaus augimui išliko neabejotina, kaip iš dalies kompensuojančios žemą gimstamumą šiose šalyse.

Taip pat ši disertacija pateikia įrodymų, kad tarp tam tikrų šalių grupių yra tam tikrų struktūrinių panašumų ir skirtumų, kuomet šalys suskirstytos į kategorijas pagal gerovės kriterijų. Pagal šiuos panašumus (skirtumus) šalys panašiai reaguoja į tam tikras ekonomines sąlygas ir jų pokyčius.

Kartu santykinai naujų duomenų, apimančių laikotarpį nuo 2000 m. iki 2013 m., naudojimas yra pirmą kartą taikomas visoms ES šalims (28) migracijos srityje. Taip pat, kaip naujumą, galima paminėti, kad visos šalys suskirstomos į turtingas ir neturtingas ES šalių grupes, o tai iki šiol nebuvo atlikta, kalbant apie naujausius migracijos procesus ES kontekste.

Be to, žinios apie lemiančius tarptautinės migracijos veiksnius, tampa labai svarbiomis ekonomikos neapibrėžtumo metu, nes prisideda prie geresnių migracijos politikų sukūrimo. O tai reiškia politikos pagerinimą, atsižvelgiant į bet kokios šalies gerovės lygį, daugelio svarbių klausimų, pavyzdžiui, darbo užmokesčio, nedarbo, TUI, nelygybės, skurdo ir pan. atžvilgiu.

Šia prasme rekomenduojama remti verslumą ir savarankišką darbą kiekvienoje ES šalyje, kuri priklauso imties turtingajai grupei. Ši rekomendacija kyla iš HIR ir stūmos efekto hipotezės. Praktiškai tai reiškia, kad žmonės migruoja turtingose šalyse (arba susilaiko nuo migracijos) dėl pajamų, kurių tikisi, skirtumų. Taigi, verslumo ir savarankiško darbo rėmimas priverstų išsaugoti talentus (kvalifikuotų potencialių migrantų atveju), tačiau ir nekvalifikuotų migrantų atveju emigracija būtų taip pat mažesnė. Kadangi dauguma ES šalių turi tiek ES taisykles, tiek ir savo nacionalines taisykles, verslumo ir savarankiško darbo rėmimas, turėtų reikšti tiek ES komisijos, tiek ir Europos valstybių narių taisyklių taikymą. ES komisija galėtų pasiūlyti tokias politikos iniciatyvas, kuriomis siekiama palengvinti migrantų verslumą, ir kiekviena ES valstybė galėtų pašalinti kliūtis legaliems migrantams, kurie nori įsteigti įmonę ES, taip pat palengvinti prieigą prie informacijos ir migrantų verslininkų tinklų. Pavyzdžiui, Mėlynosios kortelės direktyva (Tarybos direktyva 2009/50/EC) suteikia leidimą kvalifikuotiems ne ES piliečiams dirbti ES, tačiau kiekviena valstybė narė nustato trečiųjų šalių piliečių priėmimo kriterijus pagal šią direktyvą, ir taip pat, kaip remti aukštos kvalifikacijos migrantų verslumą, atsižvelgdama į verslų įvairovę. Tai gali apimti keletą iniciatyvų, kaip antai: atskirų verslininkų poreikių analizė; vietos

migrantų bendruomenių lyderių įtraukimas; instruktorių ir mokytojų iš migrantų bendruomenių įdarbinimas, siekiant padidinti pasitikėjimą paramos organizacijomis; didinti socialinę migrantų verslininkų įtraukimą; turi būti įsteigti kontaktų biurai miesto migrantams. Taip pat rezultatai parodė, kad, kalbant apie migraciją, ilgalaikis nedarbas yra daug svarbesnis pasiūlos-stūmos veiksny, palyginti su pajamomis, kaip paklausos-traukos veiksniu. Be to, jos svarba yra daug didesnė turtingose šalyse su mažu pajamų kitimu, ir mažėja judant skurdesnių šalių link su aukštesniu pajamų kitimo laipsniu. Todėl ilgalaikis nedarbas turėtų būti Europos migracijos darbotvarkės iki 2020 m. prioritetas. Be to, jis taip pat yra pagrindinis nacionalinių politikų elementas, ypač po paskutinio nuosmukio, kadangi stebimas ilgalaikio užimtumo augimas turtingose šalyse (Jungtinės Tautos, 2015). Tam ES Komisija siūlo ekonominę bendradarbiavimą ir konsultacijas, sprendžiant pasaulines problemas, kaip antai užimtumo, pavyzdžiui, jaunimo užimtumo iniciatyva, kuri orientuojasi į nedarbą, įgūdžius ir darbo jėgos migraciją. Tačiau kiekviena ES šalis sukuria konkrečias priemones šiam projektui: Lietuva orientuota į vis augantį pagrindinių įgūdžių įgijimą, Belgija bando didinti darbo rinkos prieigą konkrečioms tikslinėms grupėms, Vokietija kreipia dėmesį į studentų veiklą. Apskritai, mokymas ir subsidijų trukmė yra pagrindiniai elementai, siekiant ilgalaikius bedarbius sugrąžinti į darbą.

Ekonominės laisvės ir migracijos atveju, vyriausybės gali pritraukti daug imigrantų artimiausiu metu, tačiau tai bus mažiau efektyvu ilgalaikėje perspektyvoje. Rekomendacijos yra orientuotos į konkrečias kiekvienos Europos valstybės narės politikas, siekiant užtikrinti aukštesnio lygio ekonomines laisves. Taip yra todėl, kad Europos Sąjunga jau stebi, ar laikomasi 4 laisvių: laisvo prekių, kapitalo, paslaugų ir asmenų judėjimo. Taip pat Pasaulio prekybos organizacija atlieka panašų vaidmenį tarptautiniu lygiu. Todėl kiekviena ES šalis turėtų orientuotis į politikas, susijusias su: valdžios dydžiu, ekonomine ir teisine struktūromis ir turto apsauga, privačios veiklos apmokestinimu.

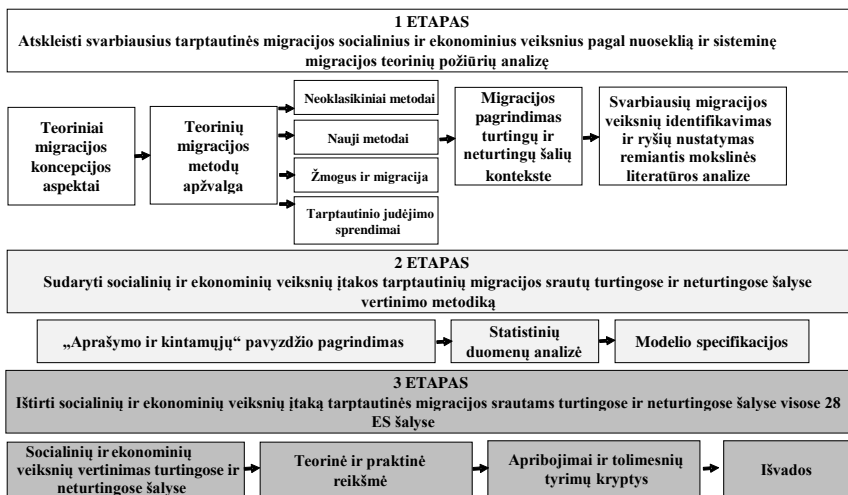
Priešingai nei tikėtasi, didelių pajamų skirtumų, t. y., nelygybės, egzistavimas veda prie didesnių vidinės migracijos srautų turtingose šalyse. Šie rezultatai atitiko Hatton (2005) gautus rezultatus britų kontekste, kurie rodo, kad nelygybė yra paklausos-traukos veiksny, o ne pasiūlos-stūmos veiksny. Tačiau apskritai nelygybė neigiamai veikia neto migracijos lygį ir tai buvo patvirtinta neturtingose šalyse. Šia prasme Friedmanas (1962) pabrėžia gerovės programų ir progresinių mokesčių sistemų svarbą, siekiant sumažinti nelygybę.

Tyrimo rezultatai taip pat pažymi TUI svarbą migracijai. Piniginės perlaidos ir TUI yra susiję su migracija, bet TUI veda į aukštesnį produktyvumą, tuo tarpu perlaidos yra privatūs pervedimai, naudojami privačiam vartojimui. Todėl šalies plėtra negali remtis gaunamomis savo emigrantų piniginėmis perlaidomis, tačiau turi laikytis makroekonominės politikos, kuri skatina stabilumą ir ekonomikos plėtrą.

Galiausiai, skurdas paprastai yra stūmos veiksnys. Šios disertacijos rezultatai patvirtina tai turtingų šalių atveju, todėl politikos, siekiančios sumažinti santykinį skurdą, yra labai svarbios ir šiuo atveju. Tačiau, priešingai lūkesčiams, neturtingų šalių atveju jis tampa traukos veiksniu, kai migrantai keliai į skurdesnes šalis, kurias jie pasirenka savarankiškai dėl įvairių paskatų, traukiančių juos į šias paskirties vietas. Tai gali būti paaiškinta tuo, kad skurdesni asmenys labiau linkę sugrįžti (Gibson, McKenzie, 2011), todėl tokios grąžos priežastys turi būti ištirtos detaliau.

Disertacijos struktūra

Disertacijos struktūros logika buvo nustatoma, atsižvelgiant į joje iškeltų uždavinių seką. Disertaciją sudaro įvadas, trys skyriai, išvados, literatūros sąrašas ir priedai.

1 pav. Disertacijos kūrimo etapai

IŠVADOS

1. Ryšys tarp grynujų metinių pajamų PPP-pakoreguotų (ANEPPP) ir neto tarptautinės migracijos lygio atlikus statistinį koregavimą (CRNMSA) buvo teigiamas neturtingų šalių atveju. Iš atliktų modelių analizės, gautieji rezultatai rodo, kad ANEPPP yra paklausos-traukos veiksnys.
2. Ryšys tarp grynujų metinių pajamų PPP-pakoreguotų (ANEPPP) ir neto migracijos lygio atlikus statistinį koregavimą (CRNMSA) buvo neigiamas turtingų šalių atveju. Jis gali būti suprantamas kaip „stūmos efektas“, vykstantis darbo rinkoje, kuris atsiranda dėl vietinės darbo jėgos savybių.
3. Bendrieji rezultatai turtingų ir neturtingų šalių atveju įrodo, kad šiuolaikinės Europos (daugiausiai globalizuotos) ekonomikos turi tam tikrų struktūrinių panašumų ir skirtumų tarp tam tikrų šalių grupių, kuomet šalys suskirstytos į kategorijas pagal tam tikrą kriterijų. Tie panašumai (ar skirtumai) verčia jas panašiai reaguoti į tam tikras ekonomines sąlygas ir pokyčius.
4. Ilgalaikio nedarbo (LTUR) ir neto tarptautinės migracijos lygio atlikus statistinį koregavimą (CRNMSA) ryšys buvo neigiamas abiejose grupėse (turtingų ir neigiamų šalių atveju), o tai glaudžiai siejasi su mokslinės literatūros analize. Tačiau verta paminėti, kad nedarbas yra galingiausias ir prasmingiausias kintamasis; nepriklausomai nuo modelio specifikacijos jis niekada nekeičia regresijos koeficiento ženklą, o tai rodo pačią šio kintamojo pasiūlos-stūmos prigimtį.
5. Ryšys tarp ekonominės laisvės indekso (EFI) ir neto tarptautinės migracijos lygio atlikus statistinį koregavimą (CRNMSA) buvo teigiamas. Šia prasme, tai yra akivaizdžiai labai stiprus paklausos-traukos veiksnys. Jos reikšmė pasirodė esanti didžiausia skurdžiausių šalių grupei, dėl jos labai aukšto regresijos koeficiento, rodančio, kad ypač neturtingų šalių grupėje ekonominė laisvė turėjo didesnę reikšmę nei kitose. Ekonominiu požiūriu tai gali būti paaiškinta didesne ribine ekonominės laisvės skurdesnėse šalyse nauda, palyginti su turtingomis šalimis. Dar vienas aiškinimas, kad didesnė laisvė atveria daugiau komercinių ir verslumo galimybių vietiniams piliečiams, dėl to mažėja emigrantų skaičius, tai teigiamai veikia migracijos saldo. Savo ruožtu, laisvės komponentas daug reikšmingesnis neturtingose šalyse. Todėl bet kokia politika, užtikrinanti didesnę ekonominę laisvę, primygtinai rekomenduojama (Friedman, 1962).
6. Ryšys tarp Gini koeficiento (GINICOE) ir bendro neto tarptautinės migracijos lygio atlikus statistinį koregavimą (CRNMSA) buvo neigiamas neturtingų šalių atveju. Tačiau turtingų šalių grupėje yra atvirkštinis ryšys tarp nelygybės ir neto tarptautinės migracijos, todėl tai sudaro labiau paklausos-traukos veiksnį, nei pasiūlos-stūmos veiksnį, nes didesnis santykinis skurdas, vadinama nelygybė, paskatina žmones emigruoti (Stark *et al.*, 1988, 2009; Hatton, 2005).

7. Ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų (TUI) ir neto tarptautinės migracijos lygio atlikus statistinį koregavimą (CRNMSA) buvo neigiamas. Verta pažymėti, kad šis ryšys stiprėja, kai mes judame link vis daugiau ir daugiau skurdesnių šalių. Galima teigti, kad turtingos šalys importuoja daug darbo jėgos reikalaujančių prekių, kurios didina ne kvalifikuotos darbo jėgos augimą neturtingose šalyse. Tai taip pat reiškia tam tikras tiesiogines investicijas šiose skurdžiose šalyse, siekiant priderinti savo gamybinius pajėgumus pagal didėjančią prekių paklausą turtingose šalyse. Didesnė prekių paklausa ir didesnės TUI paprastai sumažina darbuotojų nutekėjimą iš skurdžių šalių. Kapitalui imlių prekių (ir paties kapitalo TUI forma) eksportas iš turtingų šalių į neturtingas šalis sulygina pajamų ir įdarbinimo sąlygas, taip pat lėtina migraciją. Bet kuria kryptimi, ši teorija gali būti naudojama, norint paaiškinti migraciją tarp šalių, kurios yra geografiškai toli viena nuo kitos (Jennissen, 2007).
8. Ryšys tarp „skurdo ribos“ (POVLINBEST) bendro neto tarptautinės migracijos lygio atlikus statistinį koregavimą (CRNMSA) buvo neigiamas turtingų šalių atveju. Turtingose šalyse absoliutus skurdas paprastai labai retas. Tačiau santykinis skurdas yra didelė problema, todėl santykinio skurdo mažinimo politikos turtingose ekonomikos yra svarbios.
9. „Skurdo riba“ praranda savo svarbą, kalbant apie neturtingas šalis. Migrantai atvyksta į skurdesnes šalis turbūt dėl individualių paskatų (traukos veiksnių), pritraukiančių juos į šias vietas (t. y., klimato sąlygos, sveikatos priežiūros išlaidos, perkamosios galios pariteto priežastys arba jie gali būti reemigrantai ir t. t.).
10. Šioje disertacijoje atlikta empirinė analizė ankstesnius darbus pagerina dviem atžvilgiais: ji naudoja išilginio pjūvio duomenis, kurie pagal savo pobūdį yra informatyvesni, paprastai duoda daugiau kintamumo ir geriau analizuoja migracijos procesų pokyčių dinamiką (jos pajėgumas yra daug geresnis, nei skerspjūvio arba laiko eilučių analizė). Taip pat skirtingos išvados rodo, kad imties padalijimas yra lemiamas, norint suprasti migracijos procesus. Kriterijai, naudoti minėtam padalijimui į grupes, rodo kai kuriuos migracijos tyrimo konceptuales aspektus ir sistemas (pvz., gerovės diferencialas). Beje, šis kriterijus nėra apgalvotas. Jie labiau atspindi migracijos procesų prigimtį ir kai kuriuos migracijos aspektus, kurie buvo sprendžiami ankstesniuose darbuose, t. y., neoklasicizmo teorija ir pasaulio sistemų teorija, kadangi ji atskiria turtingas ir skurdžias šalis, taip pat Harris ir Todaro (1970) teorija, kuri rodo migracijos srautų iš skurdesnių periferinių ar kaimo vietovių į turtingesnius centrus arba miestus priežastis. Žinoma, tai nėra vieninteliai kriterijai, kurie gali būti naudojami tokio tipo tyrimo tikslais. Tiesiog buvo pasirinkti svarbiausieji, siekiant išryškinti gyvybiškai svarbias migracijos savybes ir bandant geriau suprasti ir spręsti jos procesus.

Ekonometriniu požiūriu ši disertacija pagrįsta ankstesniais Mitchell ir Pain (2003), Jennissen (2004), Mayda (2005, 2007, 2009), Hatton (2005), Kim, Cohen (2010) ir nesenas Ortega ir Peri (2013) bei Prada ir Roman (2014) darbai. Panelinių duomenų analizė, naudota šioje disertacijoje, sprendžia kai kurias tipines problemas, susijusias su ekonominiais duomenimis. Vienas iš pagrindinių panelinės analizės naudojimo privalumų yra tai, kad ji sprendžia laiko-konstantos heterogeniškumo problemą (Brüderl, 2005; Beck *et al.*, 2008)

Pagrindinė empirinės analizės dalis susideda iš dviejų skirtingų modelių (t. y. turtingų ir neturtingų šalių), kurių kiekvienas turėjo 3 skirtingas specifikacijas (BŽBS, fiksuoto poveikio ir atsitiktinio poveikio). Modeliai turi tuos pačius aiškinamuosius kintamuosius (pajamos, ilgalaikis nedarbas, ekonominė laisvė, lygybė, tiesioginės užsienio investicijos ir skurdas žemiau „skurdo ribos“), kurie taip pat buvo konceptualiai pasirinkti, siekiant geriausiai atspindėti migracijos pobūdį, ir buvo pagrįsti, analizuojant skirtingus darbus teorinėje šios disertacijos dalyje.

Literatūra:

1. Arango, J. (2000). Explaining migration: a critical view. *International Social Science Journal*, 52 (165), 283-296.
2. Blanchard, O. J. & Katz, L.F. (1992). Regional Evolutions. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1, 1-37.
3. Bonfanti, S. (2015). Towards a Migrant-Centered Perspective on International Migration: The Contribution of Amartya Sen's Capability Approach. *Social Work and Society*, 13 (1), 1-20.
4. Bonin, H., Raffelhüschen, B. & Walliser, J. (2000). Can immigration alleviate the demographic burden? *Public Finance Analysis*, 57 (1), 1-21.
5. Brettell, C. B., & Hollifield, J. F. (eds.) (2008). *Migration Theory. Talking Across Disciplines*. New York: Routledge.
6. Castagnone, E. (2011). *Bridging the gap between qualitative and quantitative research methods: the case of biographical approach*. New approaches for researching the determinants of migration processes: ESF strategic workshop on migration research. University of Oxford: International Migration Institute and European Science Foundation, 29-30 September 2011. 1-11.
7. Castles, S., Miller, M.J. (1993). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. London: Macmillan.
8. Castles, S. and Miller, M.J. (2009). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*, Basingstoke: Palgrave Macmillan (4th edition).

9. Clark, J.R. & Pearson, D. (2007). Economic freedom, entrepreneurship, migration and economic growth. *Clarion Business and Economic Review*, 6 (2), 10-23.
10. Favell, A. (2008). *Rebooting migration theory. Interdisciplinarity, globality and postdisciplinarity in migration studies*. In: C.B. Brettell and J.F. Hollifield (Eds.), *Migration Theory. Talking Across Disciplines*. Second edition. Routledge. Chapter 9.
11. Fougère, M.S., Harvey, J., Mercenier, S. & Mérette, M. (2005). *Population Ageing and the Effective Age of Retirement in Canada*. Working paper no. 2005 A-03. Ottawa: Skills Research Initiative.
12. Gibson, J. & McKenzie, D. (2011). The microeconomic determinants of emigration and return migration of the best and brightest: Evidence from the Pacific. *Journal of Development Economics*, 95 (1), 18-29.
13. Grogger, J. & Hanson, G.H. (2011). Income maximization and the selection and sorting of international migrants. *Journal of Development Economics*, 95 (1), 42-57.
14. Hatton, T. J. (2005). Explaining trends in UK immigration. *Journal of Population Economics*, 18 (1), 719-740.
15. Hammar, T., Brochmann, G., Tamas, K. & Faist, T. (1997). *International Migration, Immobility and Development. Multidisciplinary Perspectives*. Oxford: Berg.
16. Hilderink, H., van der Gaag, N., van Wissen, L., Jennissen, R., Román, A., Salt, J., Clarke, J., Pinkerton, C. (2002). *Analysis and Forecasting of International Migration by Major Groups (Part III)*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
17. Jennissen, R. P. W. (2004). *Macro-Economic Determinants of International Migration in Europe*. Amsterdam: Dutch University Press.
18. Jennissen, R. P. W. (2007). Causality Chains in the International Migration Systems Approach. *Population Research and Policy Review*, 26(4), 411-436.
19. Kim, K. & Cohen, J.E. (2010). Determinants of International Migration Flows to and from Industrialized Countries: A Panel Data Approach beyond Gravity. *International Migration Review*, 44 (4), 899-932.
20. King, R. (2002). Towards a new map of European migration. *International Journal of Population Geography*, 8 (2), 89-106.
21. King, R. (2012). Theories and Typologies of Migration: An Overview and a Primer. *Willy Brandt Working Papers in International Migration and Ethnic Relations, Malmö University*, 3 (12), 1-48.
22. Kowalska, K. & Strielkowski, W. (2013). Propensity to Migration in the CEECs: Comparison of Migration Potential in the Czech Republic and Poland. *Prague Economic Papers*, 13 (3), 343-357.
23. Kurekova, L. (2011). *Theories of migration: Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East-West flows*. Paper prepared for

- Interdisciplinary conference on Migration. Economic Change, Social Challenge. April 6-9, University College, London, Central European University, [viewed on 14.08.2015] Access via the internet http://cream.conferenceservices.net/resources/952/2371/pdf/MECSC2011_0139_paper.pdf
24. Le Bihan, B. & Martin, C. (2012). Diversification of Policy Measures in the Elderly Care Sector: Towards Greater Flexibility for Care Users? *European Journal of Aging*, 9 (2), 141-150.
  25. Lee, E. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3 (1), 47-57.
  26. Myrdal, G. (1957). *Rich Lands and Poor*. New York: Harper and Row.
  27. Portes, A. (1997). Immigration Theory for a New Century: Some Problems and Opportunities. *International Migration Review*, 31, 799-825.
  28. Portes, A. & Borocz, J. (1989). Contemporary Immigration: Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of Incorporation. *International Migration Review*, 23 (3), 606–30.
  29. Powell, J.A. (2014). *Six policies to reduce economic inequality*. Berkeley: Berkeley Diversity. [viewed on 23.09.2015] Access via the internet <http://diversity.berkeley.edu/6-policies-to-reduce-economic-inequality>
  30. Prada, E. & Roman, M. (2014). Migration and social protection expenditures: empirical evidence from the EU countries. *Journal of Social and Economic Statistics*, 3 (2), 1-14.
  31. Saraceno, C. (2010). Social inequalities in facing old age dependency: a bi-generational perspective. *Journal of European Social Policy*, 20(1),32–44
  32. Samers, M. (2010). *Migration*. London: Routledge.
  33. Sanderson, M.R. & Kentor, J.D. (2009). Globalization, development, and international migration: A cross-national analysis of less-developed countries, 1970–2000. *Social Forces*, 88, 301–26.
  34. Skeldon, R. (2011). *Researching and Conceptualizing the Determinants of Migration Processes: A Note on the Importance of Space and Time*. New approaches for researching the determinants of migration processes: ESF strategic workshop on migration research. University of Oxford: International Migration Institute and European Science Foundation, 29-30 September, 1-4.
  35. Stark, O. & Taylor, J. E. (1989). Relative deprivation and international migration. *Demography*, 26 (1), 1–14.
  36. Stark, O., Micevska, M. & Mycielski, J. (2009). Relative poverty as a determinant of migration: Evidence from Poland. *Economic Letters* 103 (3), 119-122.
  37. Todaro, M.P. (1980). *Internal Migration in Developing Countries: A Survey*. In R.A. Easterlin, Population and Economic Change in Developing Countries. NBER, Chicago.

38. Van der Gaag, N.L. & Van Wissen, L.J.G. (1999). *Analysis and forecasting of international migration by gender, age, and major groups. Part II*, Luxemburg: Eurostat.
39. Warin, T. & Svaton, P. (2008). European Migration: Welfare Migration or Economic Migration? *Global Economy Journal*, 8 (3), 1-30.
40. Zimmermann, K.F. (1995). Tackling the European Migration Problem. *Journal of Economic Perspectives*, 9 (2), 45-62.
41. Zimmermann, K. F. (1996). European Migration: Push and Pull. *International Regional Science Review*, 19 (1&2), 95–128.

**Mokslinių publikacijų disertacijos tema sąrašas:
Straipsniai:**

1. Mihi-Ramírez, A., Cuenca-García, E. & Miranda-Martel, M.J. (2016). Is there a causality between emigration and other mobility factors? A panel VAR models approach for Baltic and Scandinavian countries. *Inžinerinė Ekonomika-Engineering Economics*, ACCEPTED FOR PUBLICATION # 27(3), ISSN 1392-2785.
Indexed:
JCR Social Sciences Edition. Impact factor: 0.806 Q3 (180/344)
IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)
VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)
CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)
DOAJ (Directory of Open Access Journals)
SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)
2. Mihi-Ramírez, A., García-Rodríguez, Y. & Cuenca-García, E. (2016). Innovation and international high skilled migration. *Inžinerinė Ekonomika-Engineering Economics*, ACCEPTED FOR PUBLICATION #27(4), ISSN 1392-2785.
Indexed:
JCR Social Sciences Edition. Impact factor: 0.806 Q3 (180/344)
IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)
VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)
CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)
DOAJ (Directory of Open Access Journals)
SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)
3. García-Rodríguez, Y., Mihi-Ramírez, A. & Navarro-Pabsdorf, M. (2015). Highly-Skilled Migration, Migrant Networks and the Prestige of Academic Institutions. *Inžinerinė Ekonomika-Engineering Economics*, 26(5), 500-506 ISSN 1392-2785.
Indexed:
JCR Social Sciences Edition. Impact factor: 0.806 Q3 (180/344)
IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)
VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)
CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)
DOAJ (Directory of Open Access Journals)
SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)
4. Metelski, D. & Mihi-Ramírez, A. (2015). The Economic Impact of Remittances and Foreign Trade on Migration. Granger-Causality approach. *Inžinerinė Ekonomika-Engineering Economics*, 26(4), 364-372, ISSN 1392-2785.

Indexed:

*JCR Social Sciences Edition. Impact factor: Impact factor: 0.806 Q3 (180/344),
IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)*

EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)

VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)

CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)

DOAJ (Directory of Open Access Journals)

SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)

5. Mihi-Ramirez, A. (2016). Trends in the international academic migration. The case of Spain. *Entrepreneurial Business and Economics Review on Economics of Higher Education* 4(1), 114-128 ISSN: 2353-8821
Indexed: ABI Proquest; Proquest entrepreneurship; Ebscohost; Econpaper Repec; BazEkon; Bazhum; CEEOL; google Scholar; Econis ZBW; EconBiz; CrossRef.
6. Mihi-Ramirez, A., García-Rodríguez, Y. & Metelski, D., (2016). Economic factors of migration of the best educated workers. The case of college teachers. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 18(4),99-122. ISSN 1508-2008
Indexed in CEJSH, EBSCO, ProQuest, BazEkon, CNPIEC etc.)

Konferencijos:

7. Mihi-Ramirez, A., Metelski, D. & Miranda-Martel, M.J. (2016). *Bidirectional relationships between mobility factors*. 21st International Scientific Conference, Economics and Management “ICEM”. Brno University of Technology, May 19-20, Brno, (Czech Republic).
8. Mihi-Ramirez, A., Kumpikaite-Valiuniene, V. (2015) *Contemporary changes and chances of the post-graduated mobility*. 31st EGOS Colloquium, ALBA Graduate Business School at The American College of Greece, 2-4 July, Athens (Greece)
9. Mihi-Ramirez, A., Metelski, D. (2015). *The role of economic factors in the migration flow in Europe*. 10th anniversary Conference Warsaw International Economic Meeting. 2-4 July, University of Warsaw, Faculty of Economic Sciences with CenEA Warsaw (Poland).
10. Mihi-Ramírez, A., Fernández-Sánchez, P., Valodkienė, G. (2015). *Encouraging factors to select an international destination where improving skills*. 15th International Conference at Brno University of Technology, Faculty of Business and Management, May 28-29, Brno (Czech Republic) ISBN 978-80-214-5198-8
11. Mihi-Ramirez, A. (2015). *Determining factors of mobility in economic uncertainty times. The case of mobile students of master*. 20th International Scientific Conference Economics and Management, “ICEM”, Kaunas University of Technology, Kaunas, (Lithuania) 6-8 May
12. Mihi-Ramirez, A. (2015). *International students' emigration. The case of undergraduate students' mobility to Spain*. Economic Challenges for Higher

Education in Central and Eastern Europe. Cracow University of Economics (Poland) 23-24. April

13. Mihi-Ramírez, A., Fernández-Sánchez, P. & García Rodríguez, Y. (2015). *Pull factors of an international academic destination. An analysis of undergraduates and postgraduate's students*. International Academic Interdisciplinary Conference on Modern Economics and Social Sciences. Georgian Polish Education Center and the Academy of Management and Administration in Opole (Poland). 9-10 April.
14. Mihi-Ramirez, A. (2015). *Impact of economics factors on migration of highly skilled workers. The case of university teachers in Europe*. Interdisciplinary approach to contemporary economic challenges. University of Łódź, Faculty of Economics and Sociology (Poland). 12-13 March.

INFORMACIJA PIE DISERTACIJOS AUTORIŲ

Antonio Luis Mihi Ramírez

Granados universiteto (Ispanija) ekonomikos ir vadybos fakulteto tarptautinės ir Ispanijos ekonomikos katedros profesorius. Skaito paskaitas tarptautinės ekonomikos ir vadybos tematika.

Tarptautinės ekonomikos ir prekybos magistro studijų dėstytojas. Modulis – Tarptautinė ekonomika, kompanijų internacionalizacija. Carlos III universitetas (Madridas, Ispanija).

Tarptautinio verslo magistro studijų dėstytojas. Modulis – Internacionalizacijos strategijos. Las Palmas de Gran Canaria Universitetas (Ispanija).

Internacionalizavimo seminarų lektorius. Modulis – Tarptautinė ekonomika.

Granados universitetas ir Nacionalinė tarptautinės prekybos skatinimo agentūra. ICEX. Užsienio reikalų ministerija.

Mokslinių tyrimų temos: tarptautinė migracija.

Tarptautinių mokslinių konferencijų (daugiau nei 80) dalyvis, koordinatorius ir pirmininkas.

Tarptautinių mokslinių tyrimų projektų tyrėjas ir koordinatorius.

INTRODUCTION

Relevance of the research

Birth, death and migration are the three fundamental demographic processes that determine population changes. The difference between the number of births and deaths constitutes the natural population change (i.e. natural growth). Recent demographic processes (reflected in Eurostat data) show a continuous decline of natural growth in the majority of European Union countries. Since the beginning of the economic crisis of 2008 the trend of natural population change for the European Union has remained downward. Hence, the relevance of international migration for population growth in these countries remains unquestionable.

Fougère and others (2005) and Bonfanti (2015) accentuated a series of serious challenges that contemporary economies will be exposed to over the next several decades e.g. asymmetric demographic changes, domestic and external economic shocks, regional income disparities over the next several decades etc.

Moreover, there are a lot of concerns regarding European population projections. It is said that unfavourable demographic tendencies might cause a lot of socio-economic problems in the future e.g. labour shortages, social-security system collapse, raise in the frail elderly, consumption changes, healthcare of ageing societies (Bonin, Raffelhüschen and Walliser, 2000; Fougère and others, 2005; Saraceno, 2010; Le Bihan, Martin, 2012) and insufficient fiscal contributions (Bonin et al., 2000). Therefore, the understanding of international migration takes on a special significance in the context of the political and demographic challenges that Europe and European politicians will have to face in the following years.

Castles and Miller (1993, 2009) called the late twentieth century “the age of migration”. In the last 15 years of the new century migration processes have even intensified. Indeed, the sheer magnitude of the migration flow that is reflected in the data seems to confirm it.

The relevance of international migration remains unquestionable, especially when it comes to the construction of immigration policies (Powell, 2014).

This dissertation accommodates the complexity of the nature of international migration processes in the 28 European Union countries and explores its multi-dimensional character, mostly building its inference on the heterogeneity of European countries (as expressed in a panel analysis of rich-poor EU countries).

Scientific problem

To integrate defragmented migration theoretical approaches in order to disclose and to better understand the reasons of contemporaneous migration processes, putting an emphasis on an international comparison of countries. It could be formulated with the following question: What socio-economic factors have an impact on international migration flows and how do they differ in poor

and rich countries over time? The relevance of the problem is determined by the following:

- Despite the importance of the issue, theoretical explanations of international migration remain largely fragmented. According to Portes (1997) an attempt to develop a “grand theory of migration” is a futile task. Moreover, scientists are confronted with an “amorphous mass of data on migration” and various concepts that largely address only particular nation-states (Sanderson, Kentor, 2009).

- In general terms, migration processes are very complex and indefinable. Also, they are polymorphic (multiform and multifaceted) and theory-formulating resistant (Arango, 2000). The point is that, even though there have been many theories postulated in recent years, they have not significantly expanded knowledge in the field (Arango, 2000). In this sense Portes and Borocz (1989) especially highlighted the dynamic and evolutionary nature of migration processes.

- Migration analysis usually takes the form of a string of separate, generally unconnected theories, models, conceptual frameworks and empirical generalizations. What it lacks, however, is sort of a cumulative sequence of contributions (Arango, 2000).

- Likewise, scholars are claiming that until now the majority of analytical approaches in studying migration were lacking a multidimensional perspective. The lack of a broader perspective in studying migration was criticized by numerous authors (Hammar and others, 1997; King, 2002; Arango, 2004; Castles, 2008; Brettell, Hollifield, 2008; Favell, 2008b; Samers, 2010; King, 2012).

- Furthermore, economic analyses use to compare economies whether between poor and rich countries (Barro, Lee 2010). In this sense international migration can be perceived in terms of binaries or dichotomies in different theoretical approaches that are theoretically easy to formulate (Myrdal, 1957; Streeten, 1993; Lee, 1966; King, 2002, 2012).

- In order to improve it a multi-dimensional perspective of complex migration processes should be taken into account (Skeldon 2011; Castagnone 2011) to arrive at a more multifaceted picture (and thus more realistic) of a migration flow.

- Also, Jennissen (2004) emphasized that there is actually a lack of empirical studies reflecting the impact of specific indicators on international migration in the European context. There are numerous works that address the European migration processes, yet either they are out of date (Zimmermann, 1995, 1996; Van der Gaag, Van Wissen, 1999; Hilderink and others, 2002; Jennissen, 2004) or they are all largely focused on concrete migration aspects i.e. individual country level perspective (Hatton, 2005; Stark et al., 2009; Kowalska, Strielkowski, 2013), welfare migration (Warin, Svaton, 2008; Prada, Roman, 2014), inequality and relative deprivation (Stark, Micevska, and Mycielski, 2009),

the influence of immigrants on the labour market in receiving countries (Blanchard, Katz, 1992) etc.

Scientific research object

The research object of this thesis is the factors of international migration. These factors are analysed in the context of rich and poor countries.

Research goal

When theories show different determinants of migration, and countries could have different reaction to changes in socio-economic conditions, **the aim** could be formulated as follows: To explore the influence of the relevant socio-economic factors on the contemporary international migration flow of rich and poor countries.

Research objectives

Based on the interest of our study, we developed a list of the main objectives of this dissertation:

1. To highlight the most relevant socio-economic factors of international migration according to orderly and systematic analysis of different migration theoretical approaches.
2. To compose a methodology of evaluation of socio-economic factors influence on the international migrations flows in rich and poor countries.
3. To explore the influence of socio-economic factors on international migrations flows in rich and poor countries within the 28 EU member countries.

Research methodology

The research uses the following methods:

1. Systematic, logical, comparison analysis of scientific literature in the field of international migration. Indeed, the predictors were selected based on the different theoretical approaches of migration, with the intention of integrating different perspectives: Neoclassical approaches to migration; new approaches to migration; the man and migration theories; theories of International movement solvents.

2. Statistical data analysis and interpretation: The methodology consisted of panel data analysis (also known as the study of longitudinal data). This method is most suitable for the analysis of migration processes at the level of the 28 countries of the European Union, and in turn allows the division of the sample into groups, according to the wealth level. The panel data method is used to extract the maximum information that is contained in cross-sections for which periodical data is available. In other words, there are many different cases or actors (in the case of this study these are countries), for which different determinants/variables are well documented over a specified time period. In economic sciences panel data is frequently used to address changes of particular indicators for different countries over time. Essentially, it means that it is a combination of two dimensions (cross-

sections and time). Three different types (specifications) of models have been performed in the empirical part (OLS, Fixed Effects and Random Effects) that has led to the selection of the right models' specifications. In some cases, the Fixed Effects (FE) models were selected whilst in some other cases the Random Effects (RE) models turned out to be better choices. The results of the panel data analysis were supportive for many different migration theories including the neoclassical theory, the dual market theory, the Keynesian theory, Wallace et al. (1997)'s consumption theory, the gravity theory etc.

3. Multicollinearity is tested using the variance inflation factor, VIF.

4. Also, econometric problems of the model were tested by several tests: variance inflation factor; Wald; Pesaran; Wooldridge; Driscoll and Kraay

5. Finally, the most adequate panel data models (OLS, Fixed Effects, Random Effects) is meticulously selected using several tests: Hausman, Breusch and Pagan Lagrangian Multiplier and F test.

The results will later allow for contrasting the hypotheses and make some practical recommendations.

Main Results

The number of different sources of migration flows has grown substantially in recent decades (King, 2012). In that context, the traditional labour market reasons justifying migration have lost on its relevance. As a result, it has grown increasingly difficult to explain contemporary international migration flows in neo-classical terms, spotting earning differentials as the only cause justifying the migration processes (Kurekova, 2011). Therefore, in this dissertation different theoretical perspectives were used to obtain the most relevant socio-economic determinants of migration, as Objective 1 addressed. With this purpose, more than 300 different works have been referenced and 14 different theoretical approaches of migration have been meticulously addressed. There are, however, some other theoretical and conceptual frameworks pertinent to the migration subject matter that have been brought up to enrich the dissertation i.e. the gravity theory (Kim, Cohen, 2010), Zipf's laws, Ravenstein laws, Marxist theory, gender studies, risk spreading, migration hump, return migration, welfare migration (Warin, Svaton, 2008; Prada, Roman, 2014) and many more.

According to Objective 2, the empirical study performed in this dissertation builds on the model that refers to several relevant economic and socio-economic variables, so that the overall model fit explains more variability of migration flows (i.e. the endogenous variable).

In order to explore the influence of socio-economic factors on international migration, this dissertation formulated six hypotheses that have been demonstrated empirically for both groups of countries, rich and poor, as Objective 3 addressed.

The results of various analysis are showed in table 1.

Table 1. Summary of various analyses

Variable	POOR	RICH
Earnings (PPP-adj)	Positive	Negative „Crowding-out effect”
Long term Unemployment	Negative**	Negative***
Economic Freedom	Positive*	Positive
Inequality	Negative	Positive*
FDI	Negative	Negative*
Poverty line	Positive	Negative

In this thesis we have formulated six hypotheses that have been demonstrated empirically. These assumptions and results can be summarized as follows:

The association between annual net earnings and the crude rate of net migration plus statistical adjustment was positive in the case of the poor countries. It could be interpreted as a weak support for the neo-classical economic migration theory. For rich countries this association was negative and can be interpreted as the “crowding out effect” taking place on the labour market, which occurs because of local workforce characteristics.

Regarding long term unemployment, the coefficient estimates were statistically significant at all conventional levels for almost all models’ specifications. What is worth mentioning, however, is that unemployment is the most powerful and meaningful variable of all types, and, irrespective of the model specification, it never changes the sign for its regression coefficients, indicating the very supply-push nature of this variable as a migration determinant.

In addition, economic freedom has a very strong positive effect on net international migration, for all countries, irrespective of how they are categorized. Its relevance turned out to be the highest in the group of the poorest countries due to its very high coefficient estimate, indicating that particularly in the poor countries group the economic freedom had more importance than in the others.

About inequality, the results confirm a positive association between inequality and migration in the case of rich countries. But, inequality has a negative effect on the crude rate of net migration and it was confirmed in the case of poor countries.

Also, Foreign Direct Investment has a negative effect on migration.

Finally, regarding the poverty line for the rich countries, the results have confirmed the role of poverty as a supply-push factor. In the case of the poor countries, it is a negative association.

Scientific novelty and theoretical significance of the doctoral research

1. This work presents an in-depth analysis of the literature to date on international migration. In this sense it has conducted an orderly and

systematic assessment of the most relevant theoretical approaches of migration.

In addition, other relevant theoretical and conceptual frameworks of migration have been used in this work, such as the theory of gravity (Kim, Cohen, 2010), Zipf laws, the laws of Ravenstein, Marxist theory, risk diversification, migration “hump” consumption theory, return migration and migration wellness (Warin, Svaton, 2008; Prada, Roman, 2014).

2. Socio-economic determinants for the empirical analysis were collected from theories and conceptual frameworks of migration. However, migration theories have a different approach: some determinants are analysed from a microeconomics perspective, or from macroeconomics, sociology, geography and so on, hence we could say research on migration is fragmented.

Therefore, in literature on migration these determinants were partially analysed. For instance, you could find individual studies about the effect of unemployment for a specific country, or research about the impact of earnings on immigration and so on. But there is a lack of studies that measure migration using relevant determinants from different theoretical perspectives. In this sense this dissertation includes:

- Earnings: Neoclassic economic theory, Keynes Economic theory, Harris – Todaro rural urban process, Human capital theory, Push-pull theory.
  - Unemployment: Dual market theory, Keynes Economic theory, Behavioural migration theory, push-pull theory.
  - Economic freedom: Push – Pull theory, Circular cumulative causation theory, motivation theory.
  - Inequality: Neoclassic economic theory, Harris – Todaro rural urban process, Human capital theory, Circular cumulative causation theory, World systems theory.
  - Foreign direct invest (FDI): Network migration theory, Migration systems theory, World systems theory.
  - Poverty line: Human capital theory, The new economics of labour migration theory, Relative deprivation theory.
3. In addition, these days there is an important lack of studies about socio-economic determinants of international flows of migrants in the context of all European Union (28) countries. Therefore, we formulated hypotheses for the most relevant determinants obtained from different migration approaches, including a rich-poor focus.
  4. In comparison to the existing literature, which mainly uses cross-sectional data (Grogger, Hanson, 2011) or data on single countries (Clark, Pearson, 2007), this empirical study uses a full panel specification with multiple destinations and several years. This actually allows much more carefully control for destination countries’ specific factors, identifying the effects of

different determinants (such as earnings, unemployment, inequality of income among others, based solely on the within-destination-country variation over time.

Practical significance of the doctoral research

This dissertation highlights the importance of international migration in modern times. In fact, the magnitude of the Eurostat and OECD data showed that since the beginning of the XXI century and especially since the economic crisis of 2008 the trend of the natural change of the population of the European Union has continued to decline. Hence, the importance of international migration to population growth in these countries remains unquestionable, as it partly offset the low birth rates in these countries.

Also, it provides evidence indicating that there are some structural similarities and discrepancies between certain groups of countries when countries are categorized according to wealth criteria. These similarities (or discrepancies) make them responding similarly to certain economic conditions and changes.

Likewise, the use of relatively new data, covering the period from 2000 to 2013, that includes the first in this area of all EU countries (28). It may also be innovative dividing all countries into groups of rich and poor European countries, since that has not been explored before, at least when it comes to recent migratory processes in the European context.

Furthermore, knowledge about the determinants of international migration becomes crucial in a time of economic uncertainty because it contributes to a better design of migration policies. It also implies improving policies taking into account the wealth level of any country concerning many important issues such as earnings, unemployment, FDI, inequalities, poverty and so on.

In this sense it is recommended to support entrepreneurship and self-employment in each EU country that belong to the rich group of the sample. This recommendation derives from the hypothesis H1R and the crowing effect. In practical terms, it indicates that people migrate in rich countries (or they refrain from emigrating) because of gaps in expected earnings from one country to another. Thus, supporting entrepreneurship and self-employment would retain the talent (in the case of highly skilled potential migrants), but also emigration would be lower in the case of low skilled migrants. Because most EU countries have both EU rules and their own national rules, entrepreneurship and self-employment support should imply both EU Commission and European member states. The EU Commission could propose policy initiatives to facilitate entrepreneurship among migrants and each of the EU countries could remove obstacles for legal migrants who want to set up a company in the EU, and also facilitate access to information and networking for migrant entrepreneurs. For instance, the Blue Card Directive (Council Directive 2009/50/EC) favours the admission of highly-qualified non-

EU nationals who can already be admitted as workers, but each Member State decides the admission criteria of third-country nationals under this Directive, and also how to support entrepreneurship among highly skilled migrants, taking into account the diversity of the businesses concerned. It could include several initiatives, such as; an analysis of the individual needs of the entrepreneurs, involving the local leaders of migrants' communities, employing coaches and trainers from migrant communities in order to increase credibility of support organisations, to increase the social inclusion of migrant entrepreneurs, and contact offices have to be set up in urban migrant areas. Also, the results showed that, regarding migration, the long term unemployment is a much more relevant supply-push factor than the earnings are the demand-pull factor. Moreover, the degree of its relevance is much higher in the subdivision rich countries with low variability of income, and diminishes as we move towards the poorer countries with higher variability of incomes. Therefore, long term unemployment should be a priority of the European Agenda on Migration of 2020, but also a key element of national policies, especially after the last recession, since it is observed that long term employment is growing in the rich countries (United Nations, 2015). In this sense the EU Commission offers economic cooperation and guidance in tackling global issues such as employment, for instance the Youth Employment Initiative, which focuses on unemployment, skills and labour migration. However, each EU country designs concrete measures for this project; Lithuania focuses on increasing attainment in basic skills, Belgium tries to increase labour market access for specific target groups and Germany pays attention to students' performance. Overall, training and the duration of subsidies are key elements in order to bring the long-term unemployed back to work.

Regarding Economic Freedom and migration, a larger government may attract many immigrants in the short term, but it loses effectiveness in the long term. Recommendations are focused on the specific policies of each European member states in order to ensure higher levels of economic freedom. It is because the European Union already monitors the compliance of the 4 freedoms; free movement of goods, capital, services, and persons. Also, the World Trade Organization develops a similar role at an international level. Therefore, each EU country should focus on policies related to; size of government, economic and legal structure and property protection and taxation of private activities.

Contrary to expectations, the existence of bigger differences in incomes, i.e. inequalities, leads to higher inward migration in the case of rich countries. These results are in line with Hatton (2005) in the British context, which points out that inequality is a demand-pull factor rather than a supply-push factor. However, in general inequality has a negative effect on the crude rate of immigration and it was confirmed in the case of poor countries. In this sense Friedman (1962) highlight the importance of welfare programs and progressive tax systems in order to reduce inequalities.

The results also remark the importance of FDI on migration. Remittances and FDI are linked with migration, but FDI leads to a higher productivity meanwhile remittances are private transfers used in private consumption. Therefore, the development of a country cannot rely on receiving remittances of its migrants abroad, but in a macroeconomic policy that promotes stability and economic development.

Finally, regarding poverty, typically it is a push factor. Our results confirmed it in the case of rich countries, so policies to reduce relative poverty are very important in this case. However, contrary to expectations it is a pull factor in the case of poor countries that shows migrants move to poorer countries because they are probably self-selected in terms of diverse incentives that attract them to these kinds of destinations. It might be explained because poorer individuals are more likely to return (Gibson, McKenzie, 2011) therefore, reasons for such return should be carefully investigate.

The structure of the dissertation

The logic of the structure was determined by the sequence of objectives set in the dissertation. The dissertation is composed of an introduction, three chapters, conclusions, reference list and appendixes. In addition, a block diagram that shows the stages of development of the dissertation is given in Figure 1.

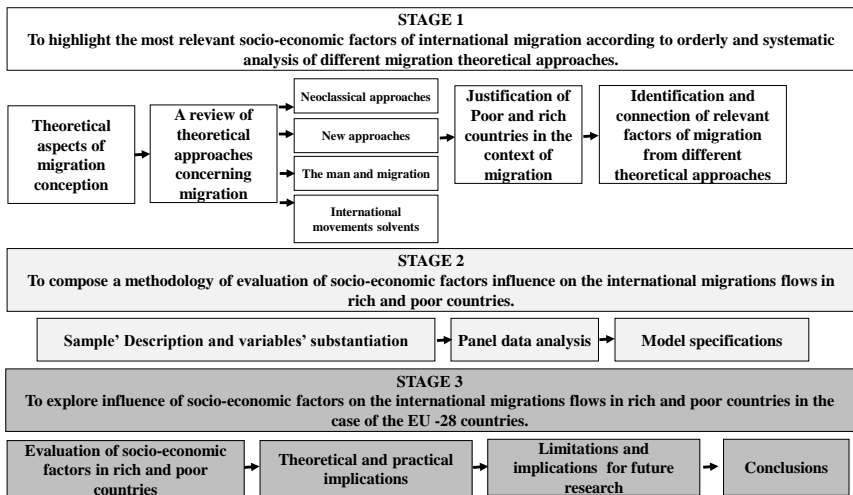

Fig. 2. Stages of development of the dissertation

CONCLUSIONS

1. The association between annual net earning PPP-adjusted (ANEPPP) and crude rate of net migration plus statistical adjustment (CRNMSA) was positive in the case of the poor countries. This result of the performed models indicate that ANEPPP is a demand-pull factor. It provides evidence for contemporary European (mostly globalized) economies, yet indicating that there are some structural similarities and discrepancies between certain groups of countries when countries are categorized according to a certain criterion. These similarities (or discrepancies) make them respond similarly to certain economic conditions and changes.
2. The association between annual net earning PPP-adjusted (ANEPPP) and crude rate of net migration plus statistical adjustment (CRNMSA) was negative for the group of rich countries. It can be understood as the “crowding out effect” taking place on the labour market, which occurs because of the local workforce characteristics.
3. The overall results for rich and poor countries provide evidence for contemporary European (mostly globalized) economies, yet indicating that there are some structural similarities and discrepancies between certain groups of countries when countries are categorized according to a certain criterion. These similarities (or discrepancies) make them respond similarly to certain economic conditions and changes.
4. The association between long-term unemployment (LTUR) and crude rate of net migration plus statistical adjustment (CRNMSA) was negative for both groups (rich and poor country), which accords closely with the predictions of the literature. What is worth mentioning, however, is that unemployment is the most powerful and meaningful variable of all types; and irrespective of the model specification it never changes the sign for its regression coefficients, indicating the very supply-push nature of this variable as a migration determinant.
5. The association between the economic freedom index (EFI) and crude rate of net migration plus statistical adjustment was positive. In this sense, it is obviously a very strong demand pull-factor. Its relevance turned out to be the highest in the subgroup of the poorest countries due to its very high coefficient estimate indicating that particularly in the poor countries group the economic freedom had more importance than in the others. In economic terms it might be justified with a higher marginal utility of economic freedom in poorer countries when compared with rich countries. Yet another interpretation is that more freedom opens up more commercial and entrepreneurial opportunities for local nationals, leading to a decline in emigration numbers, with the effect that positively impacts the crude rate of net migration. In turn,

- the freedom component weights more in poor countries. Therefore, any policies ensuring higher levels of economic freedom are strongly recommended (Friedman, 1962).
6. The association between the Gini coefficient (GINICOE) and crude rate of net migration plus statistical adjustment (CRNMSA) was negative in the case of poor countries. However, in the group of rich countries, there is an inverse relationship between inequality and net international migration, so in this case it constituted much rather a demand-pull factor than a supply-push factor because a higher relative deprivation, as inequality is sometimes termed, provides an incentive for people to emigrate (Stark et al., 1988, 2009; Hatton, 2005).
  7. The association between the Foreign Direct Investment (FDI) and crude rate of net migration plus statistical adjustment (CRNMSA) was negative. It is worth noting that this kind of relationship gains on its relevance as we shift more and more towards poorer countries. It can be argued that the rich countries import labour-intensive goods, which causes an increase in employment of unskilled workers in the poor countries. This also implies certain direct investments in these poor countries in the first place in order to adjust their production capacity to the growing demand for goods in rich countries. The greater demand for goods and higher FDIs usually leads to a decrease in the outflow of migrant workers from poor countries. The export of capital-intensive goods (and capital itself in the form of FDI) from rich countries to poor countries also equalizes income and employment conditions, thus also slowing migration. In either direction, this theory can be used to explain migration between countries that are geographically far apart (Jennissen, 2007).
  8. The association between the poverty proportion rate below the “poverty line” (POVLINBEST) and crude rate of net migration plus statistical adjustment (CRNMSA) was negative in the case of the rich countries. In a rich country, absolute poverty is generally very rare. However, relative poverty is a significant problem, so policies to reduce relative poverty in a rich economy are important.
  9. Though it loses its importance whenever we shift towards poorer countries. Thus, earlier migrants coming to poorer countries are probably self-selected in terms of the incentives (pull-factors) that attract them to these kind of destinations (i.e. it might be for climate reasons, health-care costs, purchasing power parity reasons, or they might be return-migrants etc.).
  10. The empirical analysis that has been conducted in this dissertation improves on previous works in two respects: it uses longitudinal data which by its nature is more informative, usually provides more variability, and better addresses the dynamics of changes of migration processes (its capacity is much better than it would have been had a cross-sectional or time-series analysis been

employed). Also, different inferences that the sample subdivision provide turn out to be pivotal in understanding migration processes. The criteria used to produce the above mentioned division for the groups point to some conceptual aspects and frameworks in the field of migration study (e.g. wealth differential). This criterion is not thought out incidentally. Much rather they reflect the very nature of migration processes and some of the aspects of migration that were addressed in other works i.e. the neo-classical theory and the world systems theory when it comes to the division between the rich and poor countries, also the Harris and Todaro (1970) theory that indicated the reason of migration in the flow from poorer peripheries/rural regions to the richer centres/cities. Of course, this is not the only criteria that could be employed for the purposes of a study of this type. Simply the most significant was chosen to spot more vital migration characteristics and try to better understand and address its processes.

From an econometric viewpoint this dissertation builds on the previous works of Mitchell and Pain (2003), Jennissen (2004), Mayda (2005, 2007, 2009), Hatton (2005), Kim, Cohen (2010) and more recently on that of Ortega and Peri (2013) and Prada and Roman (2014). The panel data analysis used in the dissertation tackles some of the typical problems associated with economic data. One of the main advantages of using panel data analysis is that it handles the problem of time-constant unobserved heterogeneity (Brüderl, 2005; Beck et al., 2008)

The main part of the empirical analysis consists of two different models (i.e. rich and poor countries), each of which had 3 different specifications (OLS, Fixed Effects and Random Effects). The models contain the same set of explanatory variables (earnings, unemployment, economic freedom, inequality, Foreign Direct Investment and poverty proportion rate below the “poverty line”) that were also conceptually selected to best reflect the nature of migration, and were substantiated addressing different works in the theoretical part of this dissertation.

References

1. Arango, J. (2000). Explaining migration: a critical view. *International Social Science Journal*, 52 (165), 283-296.
2. Blanchard, O. J. & Katz, L.F. (1992). Regional Evolutions. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1, 1-37.
3. Bonfanti, S. (2015). Towards a Migrant-Centred Perspective on International Migration: The Contribution of Amartya Sen’s Capability Approach. *Social Work and Society*, 13 (1), 1-20.
4. Bonin, H., Raffelhüschen, B. & Walliser, J. (2000). Can immigration alleviate the demographic burden? *Public Finance Analysis*, 57 (1), 1-21.

5. Brettell, C. B., & Hollifield, J. F. (eds.) (2008). *Migration Theory. Talking Across Disciplines*. New York: Routledge.
6. Castagnone, E. (2011). *Bridging the gap between qualitative and quantitative research methods: the case of biographical approach*. New approaches for researching the determinants of migration processes: ESF strategic workshop on migration research. University of Oxford: International Migration Institute and European Science Foundation, 29-30 September 2011. 1-11.
7. Castles, S., Miller, M.J. (1993). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. London: Macmillan.
8. Castles, S. and Miller, M.J. (2009). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*, Basingstoke: Palgrave Macmillan (4th edition).
9. Clark, J.R. & Pearson, D. (2007). Economic freedom, entrepreneurship, migration and economic growth. *Clarion Business and Economic Review*, 6 (2), 10-23.
10. Favell, A. (2008). *Rebooting migration theory. Interdisciplinarity, globality and postdisciplinarity in migration studies*. In: C.B. Brettell and J.F. Hollifield (Eds.), *Migration Theory. Talking Across Disciplines*. Second edition. Routledge. Chapter 9.
11. Fougère, M.S., Harvey, J., Mercenier, S. & Mérette, M. (2005). *Population Ageing and the Effective Age of Retirement in Canada*. Working paper no. 2005 A-03. Ottawa: Skills Research Initiative.
12. Gibson, J. & McKenzie, D. (2011). The microeconomic determinants of emigration and return migration of the best and brightest: Evidence from the Pacific. *Journal of Development Economics*, 95 (1), 18-29.
13. Grogger, J. & Hanson, G.H. (2011). Income maximization and the selection and sorting of international migrants. *Journal of Development Economics*, 95 (1), 42-57.
14. Hatton, T. J. (2005). Explaining trends in UK immigration. *Journal of Population Economics*, 18 (1), 719-740.
15. Hammar, T., Brochmann, G., Tamas, K. & Faist, T. (1997). *International Migration, Immobility and Development. Multidisciplinary Perspectives*. Oxford: Berg.
16. Hilderink, H., van der Gaag, N., van Wissen, L., Jennissen, R., Román, A., Salt, J., Clarke, J., Pinkerton, C. (2002). *Analysis and Forecasting of International Migration by Major Groups (Part III)*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
17. Jennissen, R. P. W. (2004). *Macro-Economic Determinants of International Migration in Europe*. Amsterdam: Dutch University Press.
18. Jennissen, R. P. W. (2007). Causality Chains in the International Migration Systems Approach. *Population Research and Policy Review*, 26(4), 411-436.

19. Kim, K. & Cohen, J.E. (2010). Determinants of International Migration Flows to and from Industrialized Countries: A Panel Data Approach beyond Gravity. *International Migration Review*, 44 (4), 899-932.
20. King, R. (2002). Towards a new map of European migration. *International Journal of Population Geography*, 8 (2), 89–106.
21. King, R. (2012). Theories and Typologies of Migration: An Overview and a Primer. *Willy Brandt Working Papers in International Migration and Ethnic Relations, Malmö University*, 3 (12), 1-48.
22. Kowalska, K. & Strielkowski, W. (2013). Propensity to Migration in the CEECs: Comparison of Migration Potential in the Czech Republic and Poland. *Prague Economic Papers*, 13 (3), 343-357.
23. Kurekova, L. (2011). *Theories of migration: Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East-West flows*. Paper prepared for Interdisciplinary conference on Migration. Economic Change, Social Challenge. April 6-9, University College, London, Central European University, [viewed on 14.08.2015] Access via the internet http://cream.conferenceservices.net/resources/952/2371/pdf/MECSC2011_0139_paper.pdf
24. Le Bihan, B. & Martin, C. (2012). Diversification of Policy Measures in the Elderly Care Sector: Towards Greater Flexibility for Care Users? *European Journal of Aging*, 9 (2), 141-150.
25. Lee, E. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3 (1), 47-57.
26. Myrdal, G. (1957). *Rich Lands and Poor*. New York: Harper and Row.
27. Portes, A. (1997). Immigration Theory for a New Century: Some Problems and Opportunities. *International Migration Review*, 31, 799-825.
28. Portes, A. & Borocz, J. (1989). Contemporary Immigration: Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of Incorporation. *International Migration Review*, 23 (3), 606–30.
29. Powell, J.A. (2014). *Six policies to reduce economic inequality*. Berkeley: Berkeley Diversity. [viewed on 23.09.2015] Access via the internet <http://diversity.berkeley.edu/6-policies-to-reduce-economic-inequality>
30. Prada, E. & Roman, M. (2014). Migration and social protection expenditures: empirical evidence from the EU countries. *Journal of Social and Economic Statistics*, 3 (2), 1-14.
31. Saraceno, C. (2010). Social inequalities in facing old age dependency: a bi-generational perspective. *Journal of European Social Policy*, 20(1),32–44
32. Samers, M. (2010). *Migration*. London: Routledge.
33. Sanderson, M.R. & Kentor, J.D. (2009). Globalization, development, and international migration: A cross-national analysis of less-developed countries, 1970–2000. *Social Forces*, 88, 301–26.
34. Skeldon, R. (2011). *Researching and Conceptualizing the Determinants of Migration Processes: A Note on the Importance of Space and Time*. New

- approaches for researching the determinants of migration processes: ESF strategic workshop on migration research. University of Oxford: International Migration Institute and European Science Foundation, 29-30 September, 1-4.
35. Stark, O. & Taylor, J. E. (1989). Relative deprivation and international migration. *Demography*, 26 (1), 1–14.
  36. Stark, O., Micevska, M. & Mycielski, J. (2009). Relative poverty as a determinant of migration: Evidence from Poland. *Economic Letters* 103 (3), 119-122.
  37. Todaro, M.P. (1980). *Internal Migration in Developing Countries: A Survey*. In R.A. Easterlin, Population and Economic Change in Developing Countries. *NBER*, Chicago.
  38. Van der Gaag, N.L. & Van Wissen, L.J.G. (1999). *Analysis and forecasting of international migration by gender, age, and major groups. Part II*, Luxemburg: Eurostat.
  39. Warin, T. & Svaton, P. (2008). European Migration: Welfare Migration or Economic Migration? *Global Economy Journal*, 8 (3), 1-30.
  40. Zimmermann, K.F. (1995). Tackling the European Migration Problem. *Journal of Economic Perspectives*, 9 (2), 45-62.
  41. Zimmermann, K. F. (1996). European Migration: Push and Pull. *International Regional Science Review*, 19 (1&2), 95–128.

List of scientific articles in thesis topic Papers

1. Mihi-Ramírez, A., Cuenca-García, E. & Miranda-Martel, M.J. (2016). Is there a causality between emigration and other mobility factors? A panel VAR models approach for Baltic and Scandinavian countries. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, ACCEPTED FOR PUBLICATION # 27(3), ISSN 1392-2785.
Indexed:
JCR Social Sciences Edition. Impact factor: 0.806 Q3 (180/344)
IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)
VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)
CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)
DOAJ (Directory of Open Access Journals)
SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)
2. Mihi-Ramírez, A., García-Rodríguez, Y. & Cuenca-García, E. (2016). Innovation and international high skilled migration. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, ACCEPTED FOR PUBLICATION #27(4), ISSN 1392-2785.
Indexed:
JCR Social Sciences Edition. Impact factor: 0.806 Q3 (180/344)
IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)
VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)
CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)
DOAJ (Directory of Open Access Journals)
SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)
3. García-Rodríguez, Y., Mihi-Ramírez, A. & Navarro-Pabsdorf, M. (2015). Highly-Skilled Migration, Migrant Networks and the Prestige of Academic Institutions. *Inzinerine, Ekonomika-Engineering Economics*, 26(5), 500-506 ISSN 1392-2785.
Indexed:
JCR Social Sciences Edition. Impact factor: 0.806 Q3 (180/344)
IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)
VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)
CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)
DOAJ (Directory of Open Access Journals)
SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)
4. Metelski, D. & Mihi-Ramírez, A. (2015). The Economic Impact of Remittances and Foreign Trade on Migration. Granger-Causality approach. *Inzinerine, Ekonomika-Engineering Economics*, 26(4), 364-372, ISSN 1392-2785.

Indexed:

JCR Social Sciences Edition. Impact factor: 0.806 Q3 (180/344),

IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)

EBSCO (Business Source Complete, Current Abstracts, TOC Premier)

VINITI (All-Russian Institute of Scientific and Technical Information)

CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)

DOAJ (Directory of Open Access Journals)

SCOPUS (Elsevier Bibliographic Database)

5. Mihi-Ramirez, A. (2016). Trends in the international academic migration. The case of Spain. *Entrepreneurial Business and Economics Review on Economics of Higher Education* 4(1), 114-128 ISSN: 2353-8821
Indexed: ABI Proquest; Proquest entrepreneurship; Ebscohost; Econpaper Repec; BazEkon; Bazhum; CEEOL; google Scholar; Econis ZBW; EconBiz; CrossRef.
6. Mihi-Ramirez, A., García-Rodríguez, Y. & Metelski, D., (2016). Economic factors of migration of the best educated workers. The case of college teachers. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 18(4),99-122. ISSN 1508-2008
Indexed in CEJSH, EBSCO, ProQuest, BazEkon, CNPIEC etc.)

Conferences

7. Mihi-Ramirez, A., Metelski, D. & Miranda-Martel, M.J. (2016). *Bidirectional relationships between mobility factors*. 21st International Scientific Conference, Economics and Management "ICEM". Brno University of Technology, May 19-20, Brno, (Czech Republic).
8. Mihi-Ramirez, A., Kumpikaite, V. (2015) *Contemporary changes and chances of the post-graduated mobility*. 31st EGOS Colloquium, ALBA Graduate Business School at The American College of Greece, 2-4 July, Athens (Greece)
9. Mihi-Ramirez, A., Metelski, D. (2015). *The role of economic factors in the migration flow in Europe*. 10th anniversary Conference Warsaw International Economic Meeting. 2-4 July, University of Warsaw, Faculty of Economic Sciences with CenEA Warsaw (Poland).
10. Mihi-Ramírez, A., Fernández-Sánchez, P., Valodkienė, G. (2015). *Encouraging factors to select an international destination where improving skills*. 15th International Conference at Brno University of Technology, Faculty of Business and Management, May 28-29, Brno (Czech Republic) ISBN 978-80-214-5198-8
11. Mihi-Ramirez, A. (2015). *Determining factors of mobility in economic uncertainty times. The case of mobile students of master*. 20th International Scientific Conference Economics and Management, "ICEM", Kaunas University of Technology, Kaunas, (Lithuania) 6-8 May
12. Mihi-Ramirez, A. (2015) *International students' emigration. The case of undergraduate students' mobility to Spain*. Economic Challenges for Higher

Education in Central and Eastern Europe. Cracow University of Economics (Poland) 23-24. April

13. Mihi-Ramírez, A., Fernández-Sánchez, P. & García Rodríguez, Y. (2015). *Pull factors of an international academic destination. An analysis of undergraduates and postgraduate students*. International Academic Interdisciplinary Conference on Modern Economics and Social Sciences. Georgian Polish Education Centre and the Academy of Management and Administration in Opole (Poland). 9-10 April.
14. Mihi-Ramírez, A. (2015). *Impact of economics factors on migration of highly skilled workers. The case of university teachers in Europe*. Interdisciplinary approach to contemporary economic challenges. University of Łódź, Faculty of Economics and Sociology (Poland). 12-13 March.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR OF THE DISSERTATION

Antonio Luis Mihi Ramírez.

A professor of the department of International and Spanish' Economics. Faculty of Economics and Management. Granada University (Spain). Lectures on International Economics and Management.

Lecturer of the Master on International Economics and Trade. Module - International Economy, Firms Internationalization. University of Carlos III (Madrid, Spain).

Lecturer of Master on international business. Module- Strategies of Internationalization. University of las Palmas de Gran Canaria (Spain).

Lecturer of Seminars on internationalization. Module - International Economics. Granada University & National agency to promote the international trade. ICEX. Ministry of Foreign Affairs

Research topics: International migration

Participant, Coordinator and Chairman of international scientific conferences (more than 80)

Researcher and coordinator of international research projects

UDK 331.556+314.15] (043.3)

SL344. 2016-08-16, 2,5 leidyb. apsk. I. Tiražas 52 egz. Užsakymas 273
Išleido Kauno technologijos universitetas, K. Donelaičio g. 73, 44249 Kaunas
Spausdino leidyklos „Technologija“ spaustuvė, Studentų g. 54, 51424 Kaunas